

บทที่ 4

บริบทของพื้นที่ศึกษา

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทย อำเภอเชิงใน จังหวัดอุบลราชธานี คณะผู้วิจัยได้นำเสนอบริบทของพื้นที่ศึกษา ดังนี้

1. ด้านกายภาพ
2. ด้านสิ่งแวดล้อม
3. ด้านสังคม
4. ด้านที่เกี่ยวข้องกับงาน

ด้านกายภาพ

กลุ่มวิสาหกิจผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ตั้งอยู่ที่เลขที่ 1 หมู่ 1 ตำบลบ้านไทย อำเภอเชิงใน จังหวัดอุบลราชธานี เริ่มก่อตั้งในปี 2558 โดยการก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนเริ่มจากการรวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหาของกลุ่มเกษตรกรในเรื่องของปุ๋ยที่ใช้ในการทำนาที่มีราคาแพง อีกทั้งตัวของชุมชนเองก็มีผู้ที่มีความรู้เรื่องของปุ๋ยอินทรีย์ จึงได้มีการรวมกลุ่มกัน และได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในด้านของเงินทุน และความรู้ในเรื่องของการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจในเบื้องต้น โดยการก่อตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีคณะกรรมการในการดำเนินงาน ดังนี้

1. นายคำหลอม ยันตะคุ	ประธานกรรมการ
2. นายประสม ทวีศรี	รองประธานกรรมการ
3. นายสมบัติ ประกอบศรี	รองประธานกรรมการ
4. นายสมบุญ มั่นคง	กรรมการ
5. นายเสริมศักดิ์ สังเกต	กรรมการ
6. นายวีระศักดิ์ บุญเอก	กรรมการ
5. นายสมเดช พุ่มทอง	กรรมการ
6. นายสีโคช พิณทอง	กรรมการ
7. นายบุญธรรม กากแก้ว	กรรมการ
8. นายบัณฑิต งามวิไล	กรรมการ
9. นายวรรณพี พิณทอง	กรรมการ
10. นายทวีศักดิ์ ทวีศรี	กรรมการ
11. นายปรีดา ไชยชาติ	กรรมการ

12. นายสนิท บุญสืบ	กรรมการ
13. นายสุรชาติ ตั่งมั่น	กรรมการ
14. นายศักดิ์สิทธิ์ผ่องใส	กรรมการ
15. นายสำรวย โทระพันธ์	กรรมการ
16. นายสมชาย สองศรี	กรรมการ
17. นายสุนันท์ แก่นสาร	กรรมการ
18. นายฉลอม สีระชาติ	กรรมการ
19. นายถวิล เฉลียวพงษ์	กรรมการ
20. นางอรรษา อุ่นจิตต์	กรรมการ
21. นายบุญมี แสนสวาท	เลขานุการ

ด้านสิ่งแวดล้อม

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ตำบลบ้านไทย อำเภอเข็ญใน จังหวัดอุบลราชธานี ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่หมู่ 1 โดยเป็นพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งในบริเวณโดยรอบยังไม่มีบ้านเรือนของประชาชน และโรงเรือนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ยังเป็นแบบชั่วคราว ยังไม่มีการสร้างโรงเรือนที่เป็นตามมาตรฐาน ถนนที่ตัดผ่านเป็นถนนลูกรัง บริเวณโดยรอบได้มีการไถปรับพื้นที่เพื่อทำแปลงทดลองปลูกพืชโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ให้กับสมาชิกได้ศึกษาดูงานเป็นตัวอย่าง

ด้านสังคม

สมาชิกภาพ

สมาชิกกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ตำบลบ้านไทยมี 1 ประเภท คือ สมาชิกผู้ถือหุ้น หมายถึง บุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอเข็ญใน จังหวัดอุบลราชธานี และถือหุ้นไม่น้อยกว่า 1 หุ้น และสามารถเปลี่ยนผู้ถือหุ้นได้ การสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม ผู้สมัครต้องกรอกใบสมัครตามแบบพิมพ์ที่กำหนดไว้

1. ต้องชำระค่าหุ้นครบตามจำนวนที่ถือ
2. การรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกกรรมการบริหาร เป็นผู้อนุมัติให้ความเห็นชอบ
3. การเปิดรับสมัครสมาชิกใหม่ จะดำเนินการ หลังจ่ายเงินปันผลจากกำไรแล้ว
4. คนที่เป็นสมาชิกทุกคนต้องมีส่วนร่วมกับการพัฒนาตำบลบ้านไทย ไม่ยุ่งเกี่ยวกับ

ยาเสพติด

5. การพ้นจากสภาพสมาชิก สมาชิกภาพสิ้นสุดเมื่อไม่เป็นผู้ถือหุ้น

หน้าที่ของสมาชิกกลุ่มเงินออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีดังนี้

1. เลือกตั้งคณะกรรมการบริหาร
2. เข้าร่วมประชุมประจำปี
3. มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม
4. ให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่ดีแก่กลุ่ม
5. กำกับ ตรวจสอบการดำเนินงานของกลุ่ม
6. ทำหน้าที่ร่วมกำหนดระเบียบข้อบังคับกลุ่มและปฏิบัติตาม
7. ทำหน้าที่ร่วมประชุมใหญ่ประจำปีและการประชุมที่คณะกรรมการกำหนด

คณะกรรมการ

สมาชิกกลุ่มจะทำการเลือกคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า คณะกรรมการบริหารกลุ่ม
ปุ๋ยอินทรีย์ตำบลบ้านไทย ดังนี้

1. ประธานกลุ่ม มีหน้าที่ เป็นประธานในการประชุมสมาชิก การประชุม
คณะกรรมการบริหารการประชุม ตัดสินชี้ขาดในกรณีพิพาทและมติที่ประชุมที่ยังไม่มีข้อยุติ
ประสานงานกับหน่วยงานสนับสนุนต่างๆ ทั้งภายนอกและในชุมชน และเป็นผู้มีอำนาจลงนามรับรอง
งบการเงิน สมุดเช็ค สมุดเงินฝากและเอกสารทางการเงินของกลุ่ม
2. รองประธานกลุ่ม มีหน้าที่ ดำเนินกิจกรรมต่างๆ แทนเมื่อประธานไม่อยู่ หรือไม่
สามารถปฏิบัติงานได้รวมถึงปฏิบัติภารกิจอื่นๆ ตามที่ประธานมอบหมาย
3. ฝ่ายจัดซื้อวัตถุดิบจำนวน 5 คน มีหน้าที่ ตรวจสอบวัตถุดิบและคั่งจำนวนวัตถุดิบ
ในให้เพียงพอต่อการผลิต
4. ฝ่ายผลิตจำนวน 7 คน มีหน้าที่ ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน และ
ค้นหาสูตรส่วนผสมปุ๋ยอินทรีย์
5. ฝ่ายตรวจสอบคุณภาพจำนวน 2 คน มีหน้าที่ ตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบและปุ๋ย
อินทรีย์ที่ผลิตได้ให้ได้มาตรฐาน
6. ฝ่ายบัญชีจำนวน 2 คน มีหน้าที่ ทำบัญชีทุกประเภทของกลุ่ม
7. ฝ่ายการเงินจำนวน 2 คน มีหน้าที่ กำกับดูแลการรับเงินและจ่ายเงินของกลุ่ม
8. ฝ่ายตรวจบัญชีและการเงินจำนวน 2 คน มีหน้าที่ ตรวจสอบการทำบัญชีและ
การรับและการจ่ายเงิน
9. ฝ่ายการตลาดจำนวน 2 คน มีหน้าที่ วางแผนการตลาดและจำหน่ายปุ๋ยให้
สมาชิกและลูกค้าทั่วไป

10. เลขานุการจำนวน 1 คน มีหน้าที่ จัดบันทึกรายงานการประชุมเก็บรักษา รายงานเอกสารต่างๆ ออกหนังสือเชิญประชุม กำหนดวาระการประชุม และหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับ มอบหมายจากกรรมการ

ซึ่งต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ คือ

1. ต้องเป็นสมาชิกผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่า 100 หุ้น
2. เป็นบุคคลที่เสียสละยินดีและเต็มใจในการทำงานรับใช้สมาชิก ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตมุ่งถึงประโยชน์ส่วนรวมของสมาชิกเป็นสำคัญมีความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการด้วยตนเอง และต่อสมาชิกทุกคน
3. ควรเป็นคนที่มีความว่างเสมอสำหรับการประชุมสมาชิกและประชุมคณะกรรมการ ของกลุ่ม โดยไม่มีภาระมากเกินไป
4. ควรเป็นคนที่มิจิตใจเป็นนักประชาธิปไตย หรือมีน้ำใจ ไม่เอาแต่ใจตนเอง หรือ เห็นแก่ตัว
5. สนใจศึกษาหาความรู้ ที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม และต่อสมาชิกสม่ำเสมอ
6. มีความคิดริเริ่ม สนใจกิจกรรมที่ตนเองรับผิดชอบในการเป็นกรรมการ
7. คณะกรรมการบริหารกลุ่ม จะต้องมาจากการคัดเลือกตั้งของสมาชิกเท่านั้น และ หากตำแหน่งใดว่างลง ก็ให้คัดเลือกภายใน 30 วัน

โดยคณะกรรมการบริหารกลุ่ม จะอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 2 ปี และสามารถรับการ เลือกเข้ามาดำรงตำแหน่งใหม่ได้อีก การพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการมีทั้งหมด 5 กรณี คือ ครบ วาระ เสียชีวิต ลาออก พ้นจากการเป็นสมาชิกภาพ ที่ประชุมมีมติให้ออก และให้องค์การบริหารส่วน ตำบลบ้านไทย แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหาร ตาม เห็นสมควร

เงินทุนของกลุ่มเงินออมทรัพย์เพื่อการผลิต

เงินทุนของกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ตำบลบ้านไทย ได้มาจาก

1. ค่าหุ้น
2. เงินอุดหนุนจากหน่วยงานต่างๆ
3. เงินทุนที่ได้จัดสรรจากกำไรหลังเงินปันผล
4. รายได้อื่นๆ

การกำหนดจำนวนหุ้นให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการบริหาร การถือหุ้นของสมาชิก ให้ถือไม่น้อยกว่าคนละ 1 หุ้น หุ้นละ 10 บาท ไม่จำกัดจำนวนหุ้น (เหตุผล เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคน สามารถเข้าร่วมเป็นสมาชิกได้) เงินทุนของกลุ่มเงินออมทรัพย์เพื่อการผลิต ให้ฝากไว้กับธนาคาร การ ฝากเงิน และถอนเงินจากธนาคาร โดยการเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารต้องให้คณะกรรมการบริหาร

จำนวน 3 คน ได้แก่ ประธาน รองประธาน และเลขาธิการ เป็นผู้ลงนามเปิดบัญชีในนามกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ตำบลบ้านไทย

การจัดสรรกำไรและปันผล

ช่วงระยะเวลาในการปันผลกำไรให้เป็นไปตามมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหาร ผลกำไรจะแบ่งเป็น 3 ส่วน

1. สมทบเข้าเป็นทุนหมุนเวียนกลุ่ม ร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิ
2. ค่าตอบแทนคณะกรรมการบริหาร ร้อยละ 80 ของกำไรสุทธิ
3. ปันผลตามหุ้นของสมาชิก ร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิ

การรายงานฐานะการเงินประจำปี

คณะกรรมการกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ตำบลบ้านไทย มีการจัดทำรายการฐานะทางการเงินติดประกาศไว้ที่ทำการกลุ่ม ภายในเดือน มีนาคม มิถุนายน กันยายน และธันวาคม ของทุกปี และคณะกรรมการกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ตำบลบ้านไทย ต้องให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการติดตามประเมินผล ที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทยมอบหมาย ดำเนินการตรวจสอบการดำเนินงาน และฐานะการเงินของกลุ่ม อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ด้านที่เกี่ยวข้องกับงาน

กลุ่มวิสาหกิจผลิตปุ๋ยอินทรีย์บ้านไทยตำบลบ้านไทย อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี ได้ทำการก่อตั้งโดยเกิดจากการรวมตัวของประชาชนในตำบลบ้านไทย เพื่อทำการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จำหน่ายให้แก่สมาชิกและประชาชนทั่วไปในราคาถูกลง โดยเริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2558 มีนายคำหลอม ยันตะคุเป็นประธานกรรมการ และมีคณะกรรมการดำเนินงานด้านต่าง ๆ จำนวน 20 คน การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจในช่วงเริ่มแรก ได้รับเงินอุดหนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และได้รับเงินจากค่าหุ้นของสมาชิกเป็นทุนในการดำเนินงานในเบื้องต้น และกลุ่มได้นำเงินเหล่านั้นไปลงทุนสร้างโรงเรือนชั่วคราว ซ้อมเครื่องจักร และจ้างแรงงานซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มเพื่อดำเนินการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จำหน่าย และหลังจากผลิตและจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์แล้วในเดือนตุลาคม - ธันวาคมของทุกปี กลุ่มวิสาหกิจจะมีการประชุมสามัญประจำปีเพื่อจัดสรรและจ่ายเงินปันผลให้แก่สมาชิกตามมติของที่ประชุม

ในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน แต่เดิมนั้นจะมีเพียงประธานกรรมการและคณะกรรมการบริหารเพียงไม่มีที่คนทำการปรึกษาหารือ และกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งยังขาดการรับฟังความคิดเห็น และความร่วมมือจากสมาชิกกลุ่มคนอื่น ๆ ทำให้สมาชิกกลุ่มไม่เกิดความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตน ขาดความร่วมมือแรงร่วมใจ และความสามัคคีในกลุ่ม โดยสมาชิกในกลุ่มมองว่าหน้าที่ในการบริหารนั้นไม่ใช่หน้าที่ของตน ตนมีหน้าที่เพียงรอรับการจัดสรรเงินปันผล

เท่านั้น อีกทั้งสภาพการตลาดของกลุ่มที่ยังประสบปัญหาในการจำหน่ายปุ๋ยที่จำกัดอยู่ในวงแคบ เนื่องจากปัญหาด้านตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งสมาชิกกลุ่มและชาวบ้านยังไม่มั่นใจในประสิทธิภาพของปุ๋ยอินทรีย์ว่าจะช่วยให้พืชผลทางการเกษตรให้ผลผลิตตามที่ต้องการได้ และในด้านของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจยังขาดความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการประกอบธุรกิจ เช่น ความรู้ด้านการผลิต บัญชี การเงิน ต้นทุน งบประมาณ สารสนเทศและเทคโนโลยี ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะมีส่วนในการสะท้อนให้กลุ่มวิสาหกิจเห็นถึงข้อบกพร่องที่ควรได้รับการแก้ไขในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจ อีกทั้งช่วยให้สมาชิกในกลุ่มได้ร่วมมือกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ก่อให้เกิดความสามัคคี และตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนที่มีต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชน